

saadan Kasse, og der vil i hvert Tilfælde, om det ogsaa lykkes at faae nogen Tilgang til en saadan Anstalt, blive et Bundsfald i Samfundet tilbage, som man aldrig faaer med, og det er dog det, man især skulde have med. Det hvoerten kan eller vil komme med; det bliver en vedvarende Rekruttering for det offentlige, almindelige Fattigvæsen, man ikke bliver af med ad den Vej, og som man ikke kan hjælpe ad den Vej. Jeg kunde tænke mig Muligheden af at gjøre Noget for Dieblicket, som forøvrigt slet ikke tilfredsstiller mig selv, fordi den samme Vanfælgelighed ved at bevæge de mindre heldige Stillede i Samfundet til at gjøre Offre for at sikkre deres Fremtid ogsaa vil være tilstede i den Tanke, jeg vil fremsætte. Skjøndt jeg altsaa tror, at dette heller ikke vil have nogen afgjort Betydning, vil jeg dog nævne det som en Mulighed for at kunne komme nogen Vegne. Jeg mener, at, hvis man skulde gjøre Noget, maatte man se at komme ud over de Vanfælgeligheder, som paa den Maade, jeg anførte før, ligge i Samfundet. Jeg tror ikke, det vil være muligt at finde Betingelserne for, hvilke Medlemmer af Samfundet der bør have Statshjælp for at sikkre i en Livsforfikkings- eller Forsørgelsesanstalt deres Alderdom, og hvilke der ikke skulle og ikke behøve at have en saadan. Jeg ser altsaa ikke, at der er Andet tilovers end at tage hele Samfundet og sige: Enhver er berettiget til at indtræde i Livsforfikkingsanstalten, men den skal være en billig Livsforfikkingsanstalt, beregnet paa den ubemidlede og fattige Befolkning, og har altsaa sin Begrænsning i den Livrente, man i sin Tid kan naae; denne maa ikke overskrive, hvad der er fornødent for at sikkre den Paagjældende et tarveligt Underhold. Deri skal Begrænsningen ligge. Men paa den anden Side skal man sørge for, at Taxterne blive satte saa lavt som muligt; det kan ikke dels derved, at Staten kommer til Hjælp og afholder Udgiften ved Administrationen, dels derved, at Taxterne blive satte saa lavt, at de forudsatte Tilskud fra Statskassen. Dertil skulde jeg, som ellers ikke er tilbøjelig til at lade Staten overtage Fattighyrden, for mit Bedkommende imidlertid være villig til at gaa, og jeg tror, at en saadan Ordning af Sagen, hvilken forøvrigt kunde tænkes nyttig og heldig, ikke vilde fremfalde Vanfælgeligheder fra andre Sider. Jeg mener altsaa, at en saadan billig Forsørgelsesanstalt, der gav Udgang til en vis besteden Forsørgelse for Alderdommen og støttes paa forskjellig Maade fra Statens Side, vilde være et Forsøg, som kunde gjøres. Naturligvis vil det være hensigtsmæssigt at gjøre Administrationen saa billig som muligt eller saa lidt indviklet som muligt, da det ikke var værd at sætte et stort Administrationsapparat i Scene, for man ialtsald faae, hvilken Fremgang Sagen vilde faae. Jeg tror, det kunde knyttes til „Den almindelige Livsforfikkings- og Forsørgelsesanstalt“ som en ferlig

Afdeling af denne. Som sagt, jeg har ikke den Tro, at man ibetmindste snart vil gennem en saadan Foranstaltning vinde stor Indgang hos den Befolkning, som man i Særdeleshed ønsker at trække til Anstalten, men paa den anden Side er der en Mulighed for, hvis Interessesen for Foretagendet i Befolkningen vil lægge sin Hjælp til, og hvis man ad privat Vej vil søge at tilskynde Folk til at gaa ind i Kassen, at dette er en Begyndelse, der kunde udvikle sig efterhaanden til noget Godt. Det er en Tanke, jeg ikke har villet tilbageholde; jeg tillægger den ikke nogen overdreven praktisk Betydning, men jeg ser heller ikke nogen Udsigt til, at Sagen under de nuværende Omstændigheder kunde ordnes paa den foreslaaede Maade.

Hermed er jeg egentlig færdig, forsaavidt angaar de Betragtninger, som jeg har anset det for rigtigt at gjøre ligeoverfor det stillede Forslag, men under Udtalelserne om Sagen er der faldet adskillige Sidebemærkninger, som jeg vel ikke er meget tilbøjelig til at tillægge nogen overordentlig Betydning og heller ikke skal indlade mig videre paa, men som jeg dog vil skænke nogen Omtale. Det var mig i en ikke ringe Grad overraskende, at man fra forskjellige Sider udtalte en saa overordentlig haard Bedømmelse over vort Fattigvæsens Tilstand og navnlig over den Maade, hvorpaa Fattighjælpen bliver ydet. Der faldt Udtalelser, som, hvis jeg ikke tager overordentlig meget fejl, gif ud paa, at den Maade, hvorpaa Fattighjælpen ydedes, var en Skændsel for Samfundet. Det blev gjentaget fra forskjellige Sider (Th. Nielsen: Næsten en Skændsel! Næsten en Skændsel! Ja, det ærede Medlem skal have Lov til at modificere det lidt, men jeg tror ikke, det gjør stor Forandring. Det er en meget haard Udtalelse, og jeg tror ikke, at en saa haard Dom er berettiget. Man kan ganske vist anføre Exempler paa, at Lovenes Anvendelse med Hensyn til Fattigunderstøttelse har været haard, har savnet de Humanitetshensyn, man saa gjerne vil paafalde, og som man maa paafalde, naar Talen er om at hjælpe Fattige; men at man i Almindelighed skulle have Lov til at udtale en saa haard Forbømmelse over dem, hvem Lovenes Gjennemførelse paa dette Omraade paahviler, tror jeg ikke. Hvis det imidlertid skulde være Tilfældet, bliver dog Spørgsmaalet: Er det Lovenes Skyld eller er det de Paagjældendes Skyld, der gjennemføre Lovene? (Afbrydelse af Th. Nielsen). Det ærede Medlem siger, det er Lovenes Skyld; det kommer mig ikke ubetent, jeg kan meget godt forstaa det; men jeg vil dog sige, at jeg ogsaa i min Praxis baade tidligere og senere har havt Exempler paa, at det jævnlig er nødvendigt at indskræpe de paagjældende Bestyrrelser Lovenes Ord og Mening, for at de skulle udøve dem paa en noget humane Maade end hidtil. Det er altsaa